

Macedònia

Hi ha terres, llocs, paisatges i països en l'existència dels quals creiem per un pur acte de fe. Els hem vist alguna vegada en un mapa, potser, i potser també alguna vegada el nom apareix a les notícies del diari. Però la seua realitat queda en la consciència com una cosa incerta i vaporosa. Fet i fet, ¿qui pot garantir l'existència efectiva de països com Birmània, Botswana, Tadjikistan o llocs semblants, on ningú no coneix ningú que hi haja estat mai? I l'existència de Bhutan, Sarawak o Tasmània, ¿qui pot assegurar que té més realitat que el lloc que ocupen en la cartografia? Bé, això mateix em passava a mi amb Macedònia, fins ara mateix, que he hagut de passar-hi uns dies, convidat pel PEN Club de la república. Jo *sabia*, com tothom, que Macedònia existia, que és una de les repúbliques de la quasi extinta Iugoslàvia, que hi ha també macedonis a Albània, a Grècia i a Bulgària, i que Bulgària, Grècia i Sèrbia no creuen, declaradament o no, en l'existència real d'aquesta mateixa Macedònia, o en el seu dret a existir. Sabia també que Filip, el pare d'Alexandre, era rei d'una Macedònia clàssica, i que una part del nord de Grècia porta també el mateix nom. Sabia, com tothom, que fa poques setmanes els macedonis van celebrar amb èxit un referèndum per la independència, cosa que per aquelles parts del món no costa res de fer, i que després ja no hi ha tornat a passar res més.

Amb aquest modestíssim bagatge, doncs, vaig arribar a la república ex-socialista de Macedònia un dia de finals de setembre. L'avió –un dels pocs avions que encara volen per allà– em va portar de Belgrad a la mundialment famosa vila d'Ohrid, nom que jo prèviament desconeixia i que a casa no havia estat capaç de localitzar en cap mapa europeu de carreteres. Finalment, amb l'ajuda de l'*Atlas de la Gran Enciclopèdia Catalana*,

vaig situar la població a la vora d'un llac del mateix nom, tocant la frontera d'Albània. Un poblet de no res, pensava jo. Però no: Ohrid és la capital del turisme macedoni, i segons els pamflets amb què em va obsequiar la república, és cèlebre per la història, per l'art, pel llac, pel peix, per l'arquitectura i pels hotels. Ho vaig anar comprovant, això, sistemàticament, alhora que assimilava la idea que Macedònia és, si fa no fa, el centre de la història de mig Europa, la nació amb la personalitat més forta i amb la literatura més potent entre el Danubi i el mar Egeu, com a mínim, i l'avançada en l'evolució cultural de tots els pobles eslaus i alguns altres de veïns. Van ser els primers a adoptar i donar forma definitiva a l'escriptura ciríl·lica, els primers a fundar un arquebisbat –l'arquebisbat d'Ohrid, vés per on– en aquella part dels Balcans, els primers a organitzar un estat eslau com cal, amb un emperador propi i tot... amb capital a Ohrid, evidentment. Del palau de l'emperador queden només algunes pedres, lògicament per culpa dels turcs, i la catedral –que no és més gran que una església romànica del Pirineu– ha perdut, també per culpa dels turcs, la meitat de les pintures. Les pintures que queden són admirables, això sí, i també les d'algunes altres esglésioles i monestirs en miniatura. També tenen a Ohrid, en un museu d'una sola sala, les icones més famoses de tot l'art eslau i bizantí. Nosaltres, en aquesta part del Mediterrani, tot això no ho sabem, però ells sí. Per això ho expliquen als forasters amb la convicció absoluta de les coses òbvies, pràcticament de cultura general.

Com és obvi, igualment, que a Macedònia tot allò que es menja, escolta, veu o beu, és purament macedoni, i per tant únic i mai no vist, begut o menjat abans. Una mena d'hamburguesa esclafada re-

sulta ser especialitat nacional, una amanida de tomata i ceba és amanida macedònia, una truita de riu amb carn de color salmó és un peix que no es troba enlloc més del món, el llac d'Ohrid –també mundialment famós– és un llac de característiques misteriosament singulars, la música que toca l'orquestra de l'hotel a l'hora de sopar –una cosa genèricament turco-balcànica, per a l'inexpert– resulta ser inconfusiblement macedònica, i la dansa que ballen amb aquesta música –que s'assembla a una sardana com un ou a un altre ou– és la dansa nacional i exclusiva del país. Igual que el vi, l'aigua, el gelat, el raïm, les prunes, l'aiguardent amb més graus que l'alcohol de farmàcia, les llonganisses i les sopes de sobre.

N'estan tan convençuts, que t'arriben a commoure. Sobretot perquè allò que prediquen ho practiquen. A l'hotel, un molt famós hotel de cinc estrelles (però en la meua habitació a penes cabien els llits, i el bany només tenia dutxa), a la nit es reuneix la part supose que més selecta de la joventut local, vestits de discoteca, que vénen a ballar al lloc més elegant de la contornada. I el que ballen, agafats de les mans, és aquella espècie de sardana nacional, enmig de la pista, una peça rere l'altra, i cap altra mena de ball. I quan ens va honorar el president de la república amb una visita i un sopar de mitja gala, a les postres, el president, els ministres i els il·lustres acadèmics i escriptors es van passar una hora de sobretaula cantant a cor cançons del repertori macedoni.

De manera que qualsevol que crega que en aquest país estem excessivament pagats de les nostres glòries i folklore, que visite Macedònia. La qual, no solament existeix, sinó que és el melic del món. Com qualsevol altre país de la Terra.

Joan F. Mira